Europa-Parlamentet
2019-2024

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender

2022/2170(INI)

5.5.2023

UDKAST TIL BETÆNKNING

om jobskabelse: retfærdig omstilling og impact-investeringer
(2022/2170(INI))

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender

Ordfører: Sara Matthieu

PR_INI

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

BEGRUNDELSE 8

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om jobskabelse: retfærdig omstilling og impact-investeringer
(2022/2170(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til Rådets henstilling af 16. juni 2022 om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet[1],

– der henviser til den aftale, som blev vedtaget på den 21. partskonference under FN's rammekonvention om klimaændringer (COP21) i Paris den 12. december 2015 (Parisaftalen),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 11. december 2019 om den europæiske grønne pagt (COM(2019)0640),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 14. juli 2021 med titlen "Fit for 55: realisering af EU's klimamål for 2030 på vej mod klimaneutralitet" (COM(2021)0550),

– der henviser til erklæringen af 4. november 2021 om støtte til betingelserne for en retfærdig omstilling internationalt, der blev vedtaget på COP26 i Glasgow,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 23. februar 2022 om anstændigt arbejde på verdensplan for en global retfærdig omstilling og en bæredygtig genopretning (COM(2022)0066),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 4. marts 2021 om handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder COM(2021)0102),

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1056 af 24. juni 2021 om oprettelse af Fonden for Retfærdig Omstilling[2],

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/241 af 12. februar 2021 om oprettelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten[3],

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 17. september 2020 med titlen "Vurdering af de nationale energi- og klimaplaner i hele EU – Fremme af den grønne omstilling og økonomisk genopretning gennem integreret energi- og klimaplanlægning" (COM(2020)0564),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 1. juli 2020 med titlen "Den europæiske dagsorden for færdigheder med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed" (COM(2020)0274),

[1] EUT C 243 af 27.6.2022, s. 35.
[2] EUT L 231 af 30.6.2021, s. 1.
[3] EUT L 57 af 18.2.2021, s. 17.

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. maj 2021 med titlen "Ajourføring af den nye industristrategi fra 2020: Opbygning af et stærkere indre marked til fremme af Europas genopretning" (COM(2021)0350).

– der henviser til Rådets henstilling af 24. november 2020 om erhvervsrettet uddannelse med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed[4],

– der henviser til forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastlæggelse af en ramme for foranstaltninger til styrkelse af Europas økosystem for produktion af nettonulteknologier ("forordningen om nettonulindustri") (COM(2023)0161),

– der henviser til forretningsordenens artikel 54,

– der henviser til udtalelse fra Regionaludviklingsudvalget,

– der henviser til betænkning fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender (A9 0000/2023),

A. der henviser til, at den grønne omstilling i høj grad vil udvide de økonomiske aktiviteter forbundet med vedvarende energi, energieffektivitet og den cirkulære økonomi, samtidig med at andre økonomiske aktiviteter vil blive omdannet;

B. der henviser til, at en retfærdig omstilling bør indebære, at man udnytter muligheden for at skabe kvalitetsjob, bekæmpe forskelsbehandling på arbejdspladsen og hæve arbejdsstandarderne;

C. der henviser til, at de sektorer, hvor der forventes at opstå jobmuligheder i forbindelse med omstillingen til kulstofneutrale økonomier, fortsat er stærkt mandsdominerede;

D. der henviser til, at opnåelse af CO_2-neutralitet senest i 2050 vil kræve foregribelse af forandringer og passende rammebetingelser for at støtte jobskifte, herunder den nødvendige kvalificering, omskoling og videreuddannelse af den nuværende arbejdsstyrke;

E. der henviser til, at investeringsunderskuddet for så vidt angår klimaindsatsen er blevet anslået til 520 mia. EUR om året frem til 2030;

F. der henviser til, at arbejdstagernes og fagforeningernes deltagelse i styringen af omstillingen og foregribelsen og den sociale styring af forandringerne er en forudsætning for en retfærdig, inklusiv og vellykket omstilling;

Den grønne økonomis muligheder for arbejdsmarkedet

1. understreger, at en overgang til vedvarende og cirkulære samfund og økonomier giver mulighed for både at skabe nye arbejdspladser og at omdanne eksisterende job til grønne og bæredygtige job i næsten alle sektorer;

2. bemærker, at jobpotentialet ved den grønne omstilling også er forbundet med

[4] EUT C 417 af 2.12.2020, s. 1.

bæredygtige økonomiske aktiviteter såsom energirenovering, reparation og økologisk landbrug, som er mere arbejdskraftintensive end de aktiviteter, de erstatter;

3. bemærker, at omstillingen har et betydeligt potentiale til at skabe lokale arbejdspladser, som ikke kan udflyttes, hvilket vil bidrage til at styrke Europas suverænitet og modstandsdygtighed;

4. opfordrer Kommissionen til at arbejde på begrebsmæssige retningslinjer for, hvad der udgør et grønt job, baseret på dets potentiale til at gøre økonomien mere miljøvenlig, dets bidrag til menneskers sundhed og trivsel og anstændigt arbejde;

Anstændigt arbejde med henblik på en retfærdig omstilling

5. understreger, at den grønne omstilling af arbejdsmarkedet bør gå hånd i hånd med opadgående konvergens i retning af bedre arbejdsvilkår og attraktive karriereforløb;

6. gentager sin opfordring til, at EU-finansiering, herunder statsstøtte, bør være betinget af mål for den offentlige politik, navnlig sociale krav; understreger, at offentlige myndigheder bør gå foran med et godt eksempel og fastsætte sociale kriterier i forbindelse med offentlige udbud; opfordrer til, at direktivet om offentlige udbud revideres for at sikre, at begunstigede virksomheder støtter kollektive overenskomstforhandlinger, job af høj kvalitet, lærlingeuddannelser af høj kvalitet, anstændig og lige løn samt uddannelse;

7. minder om, at EU's sundheds- og sikkerhedsstrategi bør tage hensyn til specifikke risici i nye sektorer og omfatte risici som følge af klimaændringer og miljøforringelse;

8. understreger betydningen af at inddrage unge i omstillingsplanlægningen; opfordrer medlemsstaterne til at lette unges adgang til lønnede og inkluderende, kvalitetssikre praktikophold og lærlingeuddannelser;

9. understreger, at ligestilling mellem kønnene bør blive en integreret del af strategierne for den grønne økonomi; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe alle foranstaltninger for at sikre, at allerede eksisterende uligheder mellem kønnene ikke overføres til den nye grønne økonomi;

Færdigheder med henblik på en retfærdig omstilling

10. understreger, at der er behov for at tilbyde uddannelse og efteruddannelse på områder, der er knyttet til de færdighedsbehov, der er konstateret på arbejdsmarkedet, og inden for fremtidsorienterede sektorer for at sikre, at arbejdsmarkedet er parat til den grønne omstilling;

11. understreger, at alle arbejdstagere skal have en individuel ret til uddannelse, efteruddannelse og livslang læring, hvilket bør afspejles i alle EU's og alle nationale miljøpolitikker samt i virksomhedernes afbødnings- og tilpasningsstrategier; understreger, at retten til uddannelse bør omfatte betalt uddannelsesorlov;

12. understreger den rolle, som social dialog, kollektive overenskomstforhandlinger og arbejdsmarkedets parter spiller i udformningen af nationale, sektorspecifikke og

virksomhedsspecifikke færdigheder med henblik på jobstrategier og uddannelse af høj kvalitet;

13. opfordrer medlemsstaterne til at integrere kompetencer og færdigheder inden for bæredygtig udvikling og miljø i erhvervsuddannelses- og uddannelsessystemerne;

14. understreger, at efteruddannelse bør være af tilstrækkelig god kvalitet og føre til en kvalifikation, der valideres gennem gennemsigtige og klare anerkendelses- og certificeringssystemer, der giver mulighed for sammenlignelighed;

Sammenhæng i den offentlige politik for fuldt ud at udvikle jobpotentialet i den grønne omstilling

15. fremhæver, at en fuldstændig gennemførelse af miljølovgivningen er afgørende for den fulde udnyttelse af det potentiale, der er forbundet med den grønne økonomi, og dermed for jobskabelsen;

16. opfordrer Kommissionen til for al miljølovgivning at medtage en socioøkonomisk konsekvensanalyse, der tager højde for job, færdigheder og arbejdsvilkår;

17. opfordrer til, at forordningen om forvaltning af energiunionen revideres med henblik på at ajourføre de nationale energi- og klimaplaner med mål for en retfærdig omstilling;

18. fremhæver medlemsstaternes betydning med hensyn til at fremme en sektorspecifik social dialog og kollektive overenskomstforhandlinger, navnlig i de nye grønne industrier, og også med hensyn til at sikre inddragelse af små og mellemstore virksomheder; understreger, at mindstelønsdirektivet udgør en stor mulighed for at styrke de kollektive overenskomstforhandlinger og fagforeningernes tilstedeværelse i de nye sektorer;

19. opfordrer til en ajourføring af direktiv 2002/14/EF om information og høring af arbejdstagerne i EU med henblik på at medtage informations- og høringsrettigheder i omstillingsplaner, der gennemføres af virksomheder i alle deres aktiviteter og hele deres værdikæde;

20. opfordrer til, at alle virksomheder, der er berørt af den grønne omstilling, vedtager obligatoriske planer for retfærdig omstilling, som forhandles på plads med fagforeninger og arbejdstagerrepræsentanter;

21. beklager, at Kommissionens forslag om gennemgangen af den økonomiske styring ikke skaber tilstrækkeligt finanspolitisk råderum til, at medlemsstaterne kan foretage de grønne og sociale investeringer i det omfang, der er behov for;

22. opfordrer til et større skift i EU fra beskatning af lønninger til beskatning af velstand med henblik på at tilskynde til jobskabelse og mindske uligheder;

23. fremhæver betydningen af stærke sikkerhedsnet for at supplere jobskabelsesforanstaltninger og sikre, at ingen lades i stikken, herunder passende minimumsindkomststøtte, passende arbejdsløshedsunderstøttelse og mindstelønninger;

Investering i bæredygtig jobskabelse: investeringens rolle

24. anerkender betydningen af at investere i at yde finansiering til organisationer, der beskæftiger sig med sociale og miljømæssige behov, med en udtrykkelig forventning om et målbart socialt og miljømæssigt udbytte, herunder hvad angår beskæftigelse og jobkvalitet;

25. understreger den private sektors og banksektorens afgørende rolle med hensyn til at kanalisere finansiering til bæredygtige investeringer og muliggøre omstilling til en klimaneutral økonomi;

26. opfordrer til en hurtig oprettelse af en europæisk suverænitetsfond med nyligt tildelte EU-midler til at mobilisere store investeringer i grøn teknologi;

27. opfordrer til en udvidelse af størrelsen af og det tematiske anvendelsesområde for Fonden for Retfærdig Omstilling;

28. opfordrer Kommissionen til fortsat at overvåge og fremme investeringer og udgifter til skabelse af kvalitetsjob inden for rammerne af NextGenerationEU, genopretnings- og resiliensfaciliteten og Den Europæiske Socialfond Plus og til at sikre, at Europa-Parlamentet fortsat er tæt involveret;

°

° °

29. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen.

BEGRUNDELSE

Konsekvenserne af klimaændringerne er alvorlige og potentielt katastrofale. Det er afgørende for vores planet, for de kommende generationer og for at beskytte arbejdspladser og arbejdstagernes rettigheder, at vi får vendt denne tendens. Det vil kræve afbødnings- og tilpasningsstrategier i alle sektorer af vores økonomi. Dekarboniseringen af de økonomiske sektorer vil give mulighed for at skabe nye arbejdspladser, navnlig i energisektoren og sektoren for den cirkulære økonomi.

Det europæiske år for færdigheder og den foreslåede forordning om nettonulindustrien lægger stor vægt på den rolle, som færdigheder spiller i omstillingen. Opkvalificering, omskoling og livslang læring er uden tvivl afgørende elementer for at sikre, at omstillingen er retfærdig og inklusiv. Men en retfærdig omstilling handler ikke kun om uddannelse og færdigheder.

Den grønne omstilling bør være en mulighed for tilbyde arbejdstagerne flere og bedre job med stabil beskæftigelse, rimelig løn og anstændige arbejdsvilkår, hvor arbejdstagere og fagforeninger inddrages i alle faser af processen. Et rent fokus på færdigheder og mængden af job, der skabes i forbindelse med overgangen til CO_2-neutralitet vil ikke skabe retfærdighed, så længe fattigdommen og uligheden blandt personer i arbejde, den økonomiske usikkerhed og usikre ansættelsesforhold fortsætter med at stige. De nødvendige ændringer bør muliggøre opadgående konvergens og ikke bringe beskæftigelse af høj kvalitet i fare.

Samtidig bør offentlig støtte til virksomheder altid være betinget af, at arbejdstagernes rettigheder respekteres. EU og medlemsstaterne kan have en stærk styringseffekt og sikre, at virksomheder, der modtager EU-støtte, forbedrer deres arbejdsvilkår og investerer i bæredygtige job.

Det er klart, at hverken den offentlige eller den private sektor kan hvile på laurbærrene, når det gælder arbejdsmarkedsdimensionen af omstillingen. En retfærdig omstilling indebærer en stærk foregribelse af forandringer set ud fra et virksomheds-, regulerings- og investeringssynspunkt. Incitamentssystemet bør fremme bæredygtig jobskabelse af høj kvalitet, samtidigt med at investeringer med positive miljømæssige og sociale virkninger bør fremmes.